

SPIRITUALITATEA CARITĂȚII

Caritatea în toată amplitudinea ei, în particularitatea irepetabilă a fiecărei existențe

Recenta Exortatie apostolică *Gaudete et exsultate* a papei Francisc se deschide cu un citat celebru din Scrisoarea către Efeseni: «ne-a ales în el mai înainte de întemeierea lumii ca să fim sfinți și neprihăniți înaintea lui! (Ef 1,4)».

Pornind de la acest punct de referință scripturistic, scrisoarea transmite pe tot parcursul ei chemarea la sfințenie în lumea contemporană. În intențiile Papei, cuvintele lui Paul luminează orizontul vast al sfințeniei ca vocație cu adevărat universală, deschisă tuturor, indiferent de carisme, slujiri, realitatea existențială concretă pe care fiecare este chemat să o trăiască în dragoste, în fidelitate față de propria misiune.

Acum cred că și noi, aici, avem prezent același punct de plecare. Caritatea este scopul la care toți suntem chemați. Caritatea este condiția sfințeniei, la care Dumnezeu ne așteaptă; condiția cu care ne confruntăm, în relație cu El. Putem deja înțelege, în cuvintele lui Paul, că sfințenia și caritatea sunt același lucru. Ele constituie acel ceva pentru care fiecare dintre noi a fost făcut, condiția în care fiecare dintre noi este chemat să trăiască. Putem spune: scopul fiecărei spiritualități.

Atunci trebuie să ne înțelegem cu privire la relația reciprocă dintre termenii "spiritualitatea carității". Putem să înțelegem ca termen principal caritatea, care „deține” o spiritualitate (spiritualitatea care-i este proprie carității). Adică, am dori să subliniem: caritatea trăită conform Duhului. În sine este o tautologie, un pleonasm. Caritatea ori este lucrare conform Duhului, ori nu e nimic. Sau am putea considera ca termen principal spiritualitate, iar caritatea ca și cum ar fi una dintre determinările sale specifice (așa cum există spiritualitatea unității, fraternității, ecumenismului, educației... așa am avea și „spiritualitatea carității” ca una dintre diferitele spiritualități). Dar chiar și în acest caz, suntem în fața unei evidențe: caritate nu poate fi specificul sau punerea în aplicare a „unei” spiritualități particulare, ci viața e scopul oricărei spiritualități.

Din acest prolog rapid, probabil, este deja clar că, înainte de a continua, trebuie să ne oprim un moment pentru a vorbi despre semnificația pe care o dăm termenilor noștri: spiritualitate și caritate.

1. Să ne înțelegem cu privire la termeni

1.1. „Spiritualitate“

"Spiritualitate" nu este un termen complet univoc, poate fi interpretată în diferite moduri. Nu intrăm în vasta zonă semantică a termenului "spiritualitate" folosită, chiar și în afara experienței creștine, pentru a indica tot ce aparține lumii spirituale, tot ceea ce transcende imanența pură a caracterului fizic și materiei. În acest vast spectru semantic, prin "spiritualitate" se face referire nu numai la ceea ce este în raport cu sacrul și transcendentul, dar – frecvent - și cu ceea ce este în relație cu lumea psihică, cu interiorul unei persoane, cu "universul valorilor unui grup etnic, cu complexul simbolic al unei forme de artă sau al unei filosofii.

Restrângând puțin aria, spiritualitate este tot ce aparține lumii religiilor și credințelor.

Dar într-un sens mai tipic creștin, spiritualitate înseamnă mai degrabă "a trăi conform Duhului". În *Christifideles laici*, Ioan Paul al II-lea amintea că există «infinitele și variatele modalități conform cărora toți membrii Bisericii sunt lucrători care lucrează în via Domnului, edificând trupul mistic al lui Cristos. Într-adevăr, fiecare este chemat pe nume, în unicitatea și irepetabilitatea istoriei sale personale, să-și aducă propria contribuție pentru venirea împărăției lui Dumnezeu. Niciun talent, fie el chiar cât de mic, nu poate fi ascuns și lăsat nefolosit (cf. *Mt 25,24-27*)» (CL 56).

Și astăzi, Papa Francis reafirmă: «Toți suntem chemați să fim sfinți trăind viețile noastre cu iubire și oferind fiecare mărturia noastră proprie, în ocupațiile de zi cu zi, acolo unde ne aflăm. Ești o persoană consacrată? Fii sfânt trăindu-ți angajamentul cu bucurie. Ești căsătorit? Fii sfânt iubindu-ți și purtând de grijă soțului sau soției tale, așa cum face Cristos cu Biserica. Lucrezi? Fii sfânt lucrând cu onestitate și competență în slujba semenilor. Ești părinte sau bunic? Fii sfânt învățându-i cu răbdare pe cei mici cum să îl urmeze pe Isus. Ești într-o poziție de autoritate? Fii sfânt lucrând pentru binele comun și renunțând la interesele tale personale» (EG 14).

Astfel face referință din nou la trimiterea din Prima scrisoare a lui Petru: «Ca niște buni administratori ai harului de multe feluri al lui Dumnezeu, fiecare, după carisma pe care a primit-o, să vă slujiți unii pe alții!» (*IPt 4,10*).

Spiritualitatea este un set de trăsături ce caracterizează o anumită formă de slujire a lui Dumnezeu, aplicată experienței de credință a unei persoane sau a unei comunități.

În acest sens, putem vorbi despre spiritualitatea unui sfânt (de exemplu, Sf. Ioan al Crucii), sau a unei familii religioase (spiritualitatea ignațiană sau

franciscană), sau de spiritualitatea legată de una din stările vieții creștine (spiritualitatea laicală, sacerdotală). Sau, încă, de spiritualitatea unui anumit credincios, a unei asociații ecleziale, a unui întreg popor. Mai mult, se face tot mai des referire la ceea ce aș numi „spiritualitățile genitivului“, pentru a indica sensibilitățile și experiențele care tind să ilumineze cu lumina credinței un anumit domeniu al vieții umane: se poate vorbi de “spiritualitatea familiei” (*Amoris laetitia*), sau de "spiritualitate ecologică" (*Laudato si'*) sau "spiritualitate misionară" (*Evangelii gaudium*).

Tocmai din folosirea termenului de spiritualitate pe care Papa Francis îl atestă în aceste documente putem reconstrui într-un mod empiric amplitudinea semnificației care stă la bază.

În *Evangelii gaudium* 78-80, tocmai spiritualitatea misionară pare să exprime starea celor care reușesc să trăiască sarcinile lor misionare nu ca un appendice la propriile lor vieți, poate forțat, ci ca forma lor specifică de existență, trăită în întregime ca misiune. În n. 261, se specifică: „Când spunem că ceva are“ spirit“, aceasta indică de obicei un motiv interior care impulsionează, motivează, încurajează și dă sens acțiunii personale și comunitare. O evanghelizare cu spirit este foarte diferită de un set de sarcini percepute ca o obligație grea, care se tolerează pur și simplu, sau stau ca ceva care contrazice propriile lor înclinații și dorințe. Cât aș vrea să pot găsi cuvintele pentru a încuraja o etapă de evanghelizare mai entuziastă, plină de bucurie, generoasă, îndrăzneată, plin de iubire până la sfârșit și contagioasă! Dar știu că nicio motivație nu va fi suficientă dacă focul Duhului nu arde în inimi. În cele din urmă, o evanghelizare cu spirit este o evanghelizare cu Duhul Sfânt, deoarece El este sufletul Bisericii evanghelizatoare».

În *Laudato si'* 216-217, este citat tocmai acest pasaj din EG pentru a afirma că spiritualitatea ecologică coincide cu o convertire ecologică: presupune pentru creștini "să lase să iasă la suprafață toate consecințele întâlnirii cu Isus în relațiile cu lumea care îi înconjoară. A trăi vocația de a fi custozi (îngrijitori) ai lucrării lui Dumnezeu este o parte esențială a unei existențe virtuoză, nu constituie ceva opțional, nici un aspect secundar al experienței creștine ". Deci, în aceste două pasaje, "spiritualitate" înseamnă o viață conform Duhului, ceva care îți umple existența și constituie ceva esențial pentru propria ta identitate.

În *Amoris laetitia* cap IX se spune că "spiritualitatea iubirii familiale este compusă din mii de gesturi reale și concrete. În această varietate de daruri și întâlniri care consolidează comuniunea, Dumnezeu își are propria locuință. Această dăruire unește "valori umane și divine", pentru că este plină de iubirea lui Dumnezeu. În definitiv, spiritualitatea matrimonială este o spiritualitate a legăturii locuite de iubirea divină. " Așadar termenul *spiritualitate* indică prezența lui Dumnezeu și a iubirii lui, întrucât el oferă experienței pe care o trăiești adevărul său și plinătatea

lui. În acest caz, adevărul și plinătatea legăturii căsătoriei, locuită de dragostea divină în marea varietate și multitudine de situații în care se concretizează.

Cum putem concretiza apoi conceptul creștin al spiritualității, care reiese empiric din mărturiile documentelor recente ale Papei Francis?

Fără a pretinde originalitatea, putem să subliniem spiritualitatea ca modalitate particulară de caritate pe care fiecare credincios în Cristos este chemată să o urmeze, în măsura identității specifice care este pusă în el prin planul lui Dumnezeu și prin îndrumarea Duhului Sfânt. Spiritualitatea este în fond esența specifică pe care Dumnezeu însuși o dă unei persoane botezate, ajutându-i să o trăiască în mod concret cu prezența Duhului său. Spiritualitatea este calea care corespunde esenței tale, adică voinței pe care Dumnezeu o are pentru tine, pentru ca tu să poți trăi caritatea.

1.2. „Caritate“

Nu este vorba de a dori să îmbrățișez și circumscrie caritatea în cadrul unei definiții. Haideți să luăm în considerare dependența dintre caritate și spiritualitate.

Ca punct de plecare, să considerăm conștiința proprie a Bisericii, care recunoaște caritatea drept virtute teologale («Dragostea este virtutea teologală prin care îl iubim pe Dumnezeu mai presus de toate și pe aproapele nostru ca pe noi înșine din iubire față de Dumnezeu», ne amintește Catehismul Bisericii Catolice, compendiu 388).

Definiția catehetică, chiar și în soliditatea sa viguroasă, poate că nu este suficientă pentru a transmite "sensul spiritual" al carității, adică înțelegerea conformă Duhului iubirii prin care Biserica primește și trăiește în Cristos. Deoarece în mod evident conceptul creștin al carității nu descrie o calitate antropologică, ci una profund teologică și cristologică.

Explică Benedict XVI: «În moartea sa pe cruce se împlinește întoarcerea lui Dumnezeu împotriva lui însuși, în care el se dăruiește pentru a-l ridica pe om și a-l mântui – așa este iubirea în forma sa cea mai radicală. Privirea îndreptată spre coasta străpunsă a lui Cristos, despre care vorbește Ioan (cf. 19,37), cuprinde ceea ce a fost punctul de plecare al acestei enciclice: "Dumnezeu este iubire" (1In 4,8). Acolo acest adevăr poate fi contemplat. Și, pornind de acolo, trebuie acum să definim ce este iubirea. Pornind de la această privire, creștinul găsește drumul pentru a trăi și pentru a iubi» (Deus caritas est 12).

Adevărul iubirii este deci teologic, este în Dumnezeu, este de la Dumnezeu, este Însuși Dumnezeu. Și se revelează, se împlinește și se dăruiește pe deplin în Cristos, prin Duhul Sfânt. Să ascultăm din nou prima Scrisoare a lui Ioan: «Iubiților, să ne iubim unii pe alții, pentru că iubirea este de la Dumnezeu și oricine iubește este născut din Dumnezeu și-l cunoaște pe Dumnezeu! Cine nu iubește nu l-a

cunoscut pe Dumnezeu, pentru că Dumnezeu este iubire. Prin aceasta s-a arătat iubirea lui Dumnezeu în noi: Dumnezeu l-a trimis în lume pe Fiul său, unul născut, ca să trăim prin el. În aceasta constă iubirea: nu noi l-am iubit pe Dumnezeu, ci el ne-a iubit și l-a trimis pe Fiul său ca jertfă de ispășire pentru păcatele noastre. Iubiților, dacă Dumnezeu ne-a iubit astfel, și noi suntem datori să ne iubim unii pe alții. (...) Dumnezeu este iubire și cine rămâne în iubire rămâne în Dumnezeu, iar Dumnezeu rămâne în el. » (1In 4,7-11.16).

Ioan readuce iubirea la natura însăși a lui Dumnezeu. Natura lui Dumnezeu este iubire și iubirea este de la El. În creatură, iubirea nu poate fi decât de la Dumnezeu, dar ca participare la natura sa divină, pentru că dragostea rămâne întotdeauna natura lui Dumnezeu. Ioan explică faptul că acest lucru se face prin „generare“. Dumnezeu generează conform propriei naturi. A iubi înseamnă a fi născut din Dumnezeu, a veni din el. Iar generarea din Dumnezeu este un har deschis tuturor celor care se lasă generați, în mod universal, pentru că Fiul trimis de către Tatăl este Mântuitorul „lumii.“

Cel care este născut din Dumnezeu, care este caritate veșnică, este chemat să dea roade în funcție de această nouă natură de caritate. Dragostea lui Dumnezeu este plinătatea și perfecțiunea. În creatură, caritatea poate aduce roade nu în conformitate cu plinătatea lui Dumnezeu, ci în funcție de specificul și în limita a creaturii înseși. Dragostea lui Dumnezeu în om nu poate aduce aceleași roade în fiecare om, ci în fiecare după măsura încredințată lui, atâta timp cât omul trăiește conform poruncii lui Dumnezeu.

Legătura indisolubilă dintre păzirea poruncilor și rămânerea în Dumnezeu este clară în Ioan : «Aceasta este porunca lui: să credem în numele Fiului său, Isus Cristos, și să ne iubim unii pe alții după cum ne-a dat poruncă. Cel care ține poruncile lui rămâne în el și el în acesta. Prin aceasta cunoaștem că rămâne în noi: după Duhul pe care ni l-a dat» (1In 3,23-24).

În special, observăm că nu omul este autorul care poate stabili cum să iubească, după ce reguli. Regula iubirii vine de la Dumnezeu și este porunca lui, este Cuvântul lui Cristos. Regula iubirii este Cristos însuși, modul lui de a iubi, a-și da viața conform cu porunca pe care a primit-o de la Tatăl. Iar forța pentru a realiza în noi conformarea cu dragostea lui Dumnezeu este Duhul Sfânt, vine de la el, cel care ne acordă darurile sale, astfel încât să putem recunoaște și aplica voința lui Dumnezeu cu privire la noi. Nu este posibil să iubim fără trimitere la Cuvântul lui Cristos, fără sprijinul Duhului Sfânt în noi, fără iubirea revărsată de Dumnezeu în inimile noastre. Dragostea nu este de la om și din voința lui sau din discernământul lui; dragostea este și rămâne întotdeauna de la Dumnezeu.

2. Caritate în toată plinătatea sa

Deoarece caritatea este Dumnezeu Iubire, care locuiește în cel care îl iubește și îi păzește poruncile, atunci caritate nu este doar „ceva ce se face“, ci este persoana însăși, întrucât rămâne în Dumnezeu și devine un dar, conform voinței Dumnezeu. Prin urmare nu putem trăi caritate fără a cunoaște voința lui Dumnezeu pentru noi și să o realizăm cu puterea și lumina Duhului. Această exigență este valabilă pentru individ, pentru fiecare comunitate, pentru Biserica întreagă, pentru întreaga umanitate.

Acum, voința lui Dumnezeu nu poate fi selectată și aleasă de către persoană. Cel botezat, dacă este chemat să iubească, potrivit poruncii pe care Dumnezeu ne-a dat-o, nu poate să limiteze sau să direcționeze propria slujire, dăruirea de sine însuși, în lucrări alese în funcție de propriile alegeri personale. Trebuie să rămânem deschiși pentru întreaga posibilitate de caritate pe care Domnul o poate cere de la noi. El va decide în ce domeniu, în care forme, ce caracteristici și calitate va avea slujirea noastră particulară și limitată. De exemplu, caritatea nu este doar un serviciu asistențial. Toate carismele dau roade dacă sunt animate de caritate și toate domeniile mărturiei creștine sunt locuri în care se poate trăi caritatea. Caritatea este tot ceea ce înseamnă împlinirea voinței lui Dumnezeu cu toată inima, mintea și puterile noastre.

Caritatea ne conduce acolo unde Dumnezeu însuși a pus scopul și plinătatea vieții noastre. Pentru Biserică în întregul ei, caritatea constă în a trăi scopul și plinătatea misiunii pe care apostolii au primit-o în mod expres de la Cristos: «Mi-a fost dată toată puterea în cer și pe pământ. Așadar, mergând, faceți ucenici din toate neamurile, botezându-i în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-i să țină toate câte v-am poruncit! Și iată, eu sunt cu voi în toate zilele, până la sfârșitul lumii!» (Mt 28,18-20).

Nu poate exista caritate din partea Bisericii dacă propria slujire nu este acceptată și trăită ca parte a acestei poruncii universale, care constituie specificul potrivit căruia Biserica însăși trebuie să se dedice lui Cristos. Este mandatul care continuă astăzi și întotdeauna, să-i angajeze pe toți creștinii, așa cum amintește același Papă Francisc: «Mandatul evangheliei: „Așadar, mergeți, și faceți ucenici din toate națiunile, botezându-i în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-i să țină toate câte v-am poruncit” (Mt 28,19-20) nu s-a epuizat, dimpotrivă ne angajează pe toți, în scenariile prezente și în provocările actuale, să ne simțim chemați la o reînnoită „ieșire” misionară, cum indicam și în Exortația apostolică *Evangelii gaudium*: „Fiecare creștin și fiecare comunitate va discerne care este drumul pe care Domnul îl cere, însă toți suntem invitați să acceptăm această chemare: să ieșim din propria comoditate și să avem curajul de a ajunge la

toate periferiile care au nevoie de lumina evangheliei”» (Mesajul pentru Ziua Mondială a Misionarilor 2016, caracterele italice sunt ale mele).

Un risc mereu actual este acela de a identifica caritatea în funcție de slujirea care se realizează și nu în funcție de mandatul primit. Ca și cum ar exista anumite tipuri de slujire pentru a identifica ceea ce este caritate, mai degrabă decât voia lui Dumnezeu care cheamă la acea slujire particulară. Se obișnuiește să se identifice caritatea cu serviciile de asistență, de adunat fonduri, de voluntariatul social, în general cu lucrări de milostivire trupească. Dar este suficientă dedicarea la o astfel de slujire pentru a trăi caritatea, adică dragostea lui Dumnezeu în mine? Și dacă, de exemplu, pentru a mă dedica unei astfel de slujiri aș neglijat datoria mea specifică (de preot, de catehet, de tată sau mamă, de angajat)? Putem vorbi despre caritate în acest caz?

Atunci să recunoaștem mai degrabă că, din punct de vedere al subiectului, caritatea este reglementată de voința specifică a lui Dumnezeu cu privire la o persoană. Din punct de vedere al obiectului, adică al slujirii speciale la care am putea fi chemați, acesta are o amploare universală, în sensul că sfera carității cuprinde întregul orizont al existenței: în fiecare sector al vieții umane, al Bisericii, al societății și al casei comune poate exista o voință specială a lui Dumnezeu care mă implică, pentru binele omului și al creației, fie în opere așa-numite spirituale, fie în opere așa-zis materiale. În acest sens caritatea trebuie considerată în toată plinătatea ei.

Chiar și în ceea ce privește persoana chemată, caritatea este universală: nu este o slujire la care sunt chemați doar câțiva oameni, ci este modul în care Domnul îi cheamă pe toți, în mod universal, la sfințenie. Domnul ne-a ales pe fiecare dintre noi "să fim sfinți și neprihăniți înaintea Lui în dragoste" (*Ef* 1,4). Se poate vorbi foarte bine în acest sens de "vocație universală la caritate", deoarece "sfințenia nu este nimic altceva decât caritatea trăită pe deplin".

Prin urmare, nu este posibil să se stabilească un etalon, o măsură a carității, cu care să se măsoare gradul în care o persoană trăiește și crește în iubire. Nu există un parametru obiectiv identic pentru toți. Mai degrabă, așa cum amintește Papa Francisc, citând-ul pe Papa Benedict al XVI-lea, «măsura sfințeniei este dată de statura la care ajunge Cristos în noi, de cât de mult noi, cu puterea Duhului Sfânt, modelăm toată viața noastră după a sa» (25). Astfel, fiecare sfânt este un mesaj pe care Duhul Sfânt îl scoate din bogăția lui Isus Cristos și îl dăruiește poporului său» (GE 21).

Nu se poate modela propria viață după Cristos pur și simplu repetând, clonând lucrările sfinte pe care ceilalți le-au realizat, pentru că nimeni nu are același mod de iubire ca altul. Domnul are mereu o voință specială de încredințat fiecăruia, de a aduce în lume un mesaj particular și de a realiza o misiune specială, de a fi

recunoscut trăind după Duhul Sfânt. Să-l ascultăm din nou pe Papa Francisc: Și tu ai nevoie să concepi totalitatea vieții tale ca pe o misiune. Încearcă să faci asta ascultându-l pe Dumnezeu în rugăciune și recunoscând semnele pe care el ți le oferă. Cere mereu Duhului ce anume așteaptă Isus de la tine în fiecare moment al existenței tale și în fiecare alegere pe care trebuie s-o faci, pentru a discerne locul pe care aceasta îl ocupă în misiunea ta. Și permite-i să plăsmuiască în tine acel mister personal care să-l poată reflecta pe Isus Cristos în lumea de astăzi. (24). Fie ca tu să poți recunoaște care este acel cuvânt, acel mesaj al lui Isus pe care Dumnezeu dorește să-l spună lumii cu viața ta. Lasă-te transformat, lasă-te reînnoit de Duhul, pentru ca acest lucru să fie posibil și astfel misiunea ta prețioasă nu se va pierde (GE 23-24).

Cum este posibil să recunosc ce formă trebuie să capete caritatea în particularitatea irepetabilă a existenței mele?

3. Caritate în particularitatea irepetabilă a fiecărei existențe

Referirea la voința lui Dumnezeu, care este specifică și unică fiecărei persoane în parte, nu ar trebui, totuși, să prezinte un risc de subiectivism, care este inevitabil atunci când se încearcă interpretarea voinței lui Dumnezeu cu criterii individuale. Istoria spiritualității creștine a acordat întotdeauna o importanță capitală pentru discernerea voinței lui Dumnezeu și a criteriilor sale, cu ajutorul Cuvântului, sacramentelor, rugăciunii, al comunității ecleziale, al părintelui spiritual, al exemplului martirilor credinței.

Ce criterii, ce puncte de referință trebuie să ținem ca repere, pentru ca viața noastră de caritate să fie un itinerar în Duh și nu după arbitriul individual? Există fundamente esențiale cărora trebuie să le rămânem credincioși pentru a discerne voința lui Dumnezeu, care ne arată calea noastră de a iubi? Cum putem discerne dacă dragostea noastră este într-adevăr ascultare și dăruire de sine față de voința lui Dumnezeu și nu o simplă urmare a inimii noastre?

Caritate prin sacrament

Pentru ca iubirea-caritate să fie dăruire de noi înșine lui Dumnezeu și aproapelui conform voinței lui Dumnezeu, primul criteriu de urmat este fidelitatea față de sacramentul pe care l-am primit.

Caritatea, pentru ucenicul lui Cristos, trebuie să fie mai presus de toate fidelitatea față de botez: «Nu se face discernământ ca să aflăm ce mai putem scoate din această viață, ci ca să recunoaștem modul în care putem îndeplini mai bine misiunea care ne-a fost încredințată la Botez, și asta implică să fim dispuși la

renunțări până la a da totul» (*Gaudete et exultate*, 174). Botezul este cel care ne stabilește identitatea, care este identitatea de ucenici, martori ai lui Cristos Înviat, fii ai lui Dumnezeu, membri ai Trupului lui Cristos care este Biserica, templul Duhului Sfânt. Dacă suntem chemați să ne dăruim, aceasta este ființa pe care trebuie să o dăruim: ființa celor care s-au născut din nou în botez și constituită ca lumină a lumii și sare a pământului. Nu poate exista caritate pentru un creștin dacă nu dăruiește, nu mărturisește, nu-l face vizibil pe Cristos însuși. Nu poate exista caritate dacă trăim în afara statutului ființei noastre, dat de porunci și împlinită în Fericiri, prin forța Mirului, a Euharistiei, a Reconcilierii.

În familie, în societate, în politică, în economie, în școală, în muncă, în voluntariat, în mediul natural, suntem chemați să lucrăm ca botezați, miruiți, nu doar în calitate de creaturi ale lui Dumnezeu.

Există o mare diferență în ceea ce privește misiunea, responsabilitatea, dăruirea de noi înșine. Dacă bărbatul și femeia, necredincioși sau nebotezați pot să facă bine, după conștiința lor, și acel dar poate fi plăcut lui Dumnezeu, totuși botezatul nu este chemat pur și simplu să facă "bine" după inima lui. Cel botezat acționează ca membru al Trupului lui Cristos: trebuie să îndeplinească "binele" pe care Cristos dorește să-l realizeze în el. Caritatea nu înseamnă a face bine. Ci a face "binele", inclusiv dăruindu-ne pe noi înșine, acel bine pe care Domnul îl dorește în mod special de la fiecare dintre noi.

Aceasta nu înseamnă că Domnul ne obligă sau ne determină să ne îndeplinim neapărat lucrarea pe care a ales-o pentru noi. "Dumnezeu respectă întotdeauna libertatea noastră și cere să acceptăm acest dar și să trăim cerințele pe care acesta le implică, cere să ne lăsăm transformați prin acțiunea Duhului Sfânt, conformându-ne voința cu voința lui Dumnezeu".

Caritatea este, de asemenea, fidelitatea față de starea vieții care ne este dată de căsătorie sau de ordinul sacru. Papa Ioan Paul al II-lea, într-un pasaj preluat și de Papa Francis în *Amoris laetitia*, amintește: « Iubirea conjugală ajunge la plinătatea la care a fost rânduită, caritatea conjugală, care este modelul propriu și specific cu care soții participă și sunt chemați a trăi însăși caritatea lui Cristos care ni s-a dăruit pe cruce. » (*Familiaris consortio*, 13; cf. *Amoris laetitia* 69).

Fidelitatea, indisolubilitatea, grija părintească, sunt căi de iubire, iubire de zi cu zi, de multe ori chiar suferință obositoare, ba chiar abnegație: sunt calea iubirii, cale de neînlocuit pentru soți. Cum se pot dăruia pe ei înșiși lui Dumnezeu în caritate, chiar dacă împlinesc lucrări eroice în afara familiei, dar își neagă fidelitatea față de propriul soț sau propria soție, sau refuză să sprijine greutatea crucii iubirii de zi cu zi, iubire ce vine tocmai din familie?

Așa e și în Ordinele sacre (cele 3 trepte ale sacramentului Preoției). Nu poate fi caritate angajamentul unui preot care este dedicat operelor și chiar

sacrificiului de sine, dar care îl conduc în afara misiunii de păstor și învățător al poporului său, pe care Domnul i-a încredințat-o. Este întotdeauna tipic și paradigmatic exemplul lui Petru și al apostolilor, atunci când și-au dat seama că slujirea văduvelor, adevărată lucrare de milostivire, nu a putut fi asumată de către ei în primă persoană, pentru că ie-ar fi distras de la sarcina specifică pe care Domnul le-o încredințase. Și pentru a se ocupa de această slujire, ei i-au instituit pe diaconi (vezi *Fapte* 6,1-7).

Caritatea Trupului: prin carismă și minister

Caritatea necesită comuniune, tocmai pentru că este ascultare față de Domnul ca Trup, ca Trup al lui Cristos, și nu ca indivizi. Cerințele carității sunt universale, iar corpul este chemat să corespundă. A asculta de Domnul ca Trup înseamnă că fiecare are o carisma sau o slujire particulară, iar un membru nu poate să-și asume sarcina iubirii care aparține unui alt membru.

Adesea ne gândim la noi înșine ca indivizi. Și astfel ne gândim și la exigențele carității față de aproapele fără să ne gândim că suntem într-un Trup în care fiecare poate oferi contribuția propriei carisme. Credem că trebuie să facem totul singuri. Chiar și din prea mare generozitate, ne putem împrăștia și arde. Cine vrea să facă totul se trezește nemulțumit, fără putere sau fără roade, pur și simplu pentru că vrea să adune acolo unde nu e în stare să semene. Una dintre cele mai mari virtuți asociate carității este comuniunea, adică umilința de a-și recunoaște propriile daruri și propriile limite, darurile și limitele celorlalți, să știi să valorifici darurile fiecăruia, să faci echipă pentru o completare reciprocă. Singurătatea este întotdeauna dușmanul carității.

Potrivit Catehismului Bisericii Catolice (n.800), «Carismele trebuie să fie acceptate cu recunoștință din partea celui care le primește, dar și de toți membrii Bisericii. Căci ele sunt o minunată bogăție a harului pentru vitalitatea apostolică și pentru sfințenia întregului Trup al lui Cristos; cu condiția totuși să fie vorba despre daruri care vin cu adevărat de la Duhul Sfânt și care să fie exercitate într-un mod pe deplin conform cu impulsurile autentice ale aceluiași Duh, adică după iubire, adevărata măsură a carismelor [*1Cor* 13]».

Așadar, punerea la lucru a carismelor este o condiție a carității și, la rândul ei, caritatea este o adevărată măsură a carismelor, pentru că o carismă este cu adevărat carismă dacă duce la caritate și nu la interesul personal.

Același lucru trebuie spus despre slujiri. Când Biserica își asumă responsabilitatea de a încredința o slujire unuia dintre fiii ei, iar acesta o primește cu

toată libertatea și responsabilitatea, Biserica însăși se pune drept garantul unei slujiri atente și ordonate, în care fiecare slujire construiește Trupul lui Cristos și se pune în slujba carității în măsura în care slujirea este trăită pe deplin și în limitele ei.

Caritate pentru responsabilitate contingentă

Caritate nu este niciodată smulsă din contextul real în care se găsește fiecare dintre noi: situație istorică, ambientală, eclezială, socială, familială, comunitară.

O mare tentație împotriva carității este de a visa la un cadru ideal, în care să-ți poți desfășura pe deplin propria slujire, ceea ce s-ar dori ca o realizare proprie, fără obstacolele și limitele impuse de situația concretă în care se trăiește. O soție sau un soț care cred că pot fi un soț sau un părinte mai capabil dacă nu ar avea alături exact acea persoană, sau un paroh care crede întotdeauna că o altă parohie ar fi mai potrivită pentru el ca să-și trăiască ministerul în sfințenie, sau un lucrător care visează să se îndepărteze tocmai de acei colegi, din acea funcție, din acel loc...

Situația actuală în care ne aflăm este unul dintre criteriile cele mai evidente de discernământ al voinței lui Dumnezeu care trebuie realizat în caritate. Nu e vorba doar de resemnare și acceptarea realității de fapt sau - chiar mai rău – de a crede că fiecare situație în care ne aflăm este trimisă direct de Dumnezeu. De fapt, trăim într-un loc, într-un timp, în anumite relații: acestea sunt coordonatele carității. Trebuie să ne întrebăm: cum ar trebui să trăiesc acest loc, acest timp, aceste relații după voința lui Dumnezeu și nu după a mea. Uneori ne aflăm în situații extrem de nedrepte. Atunci cum se poate trăi iubirea, cum se poate trăi caritatea? Doar așteptând să se încheie nedreptatea? Nimeni nu poate iubi ca autor sau colaborator al nedreptății, desigur, dar atâta timp cât cineva este supus nedreptății, iubirea trebuie trăită și oferită. Să nu uităm: Cristos Domnul a iubit în timp ce era supus nedreptății.

Este important, de asemenea, faptul că face parte din situația contingentă de a trăi în caritate chiar și necesara formare inițială și permanentă care însoțesc întreaga viață a celui botezat. Formare spirituală, formare a inimii, a sufletului, a trupului și a minții. De exemplu, o formă foarte înaltă de caritate pentru un student este să studieze, să-și perfecționeze abilitățile și pregătirea, pentru a se pregăti cât mai bine să-și trăiască responsabilitatea de mâine, în domeniul social și eclezial. Lipsurile de astăzi în propria formare înseamnă omisiune gravă de dreptate și de caritate, care te va împiedica mâine te oferi pentru misiunea ta, în modul cel mai sfânt pentru care Domnul te-a făcut potrivit.

Chiar și prezența voastră aici astăzi poate fi văzută ca o formă de caritate. Nu numai pentru că această caritate înseamnă răbdare, iar voi ați avut atât de multă răbdare să mă ascultați... Dar și pentru că fiecare ocazie de formare, de confruntare și de creștere este utilă pentru a-i sluji mai bine pe Domnul și pe aproapele. Și acesta este un timp de oferit ca parte a dăruirii vieții noastre Domnului.

Concluzie

În concluzie, aș dori să îndrept toate reflecțiile din intervenția mea către unitatea care reiese din Prima Scrisoare a Sf. Paul către Corinteni, cap. 12-13 «Există diferite daruri, dar este același Duh. Sunt diferite slujiri, dar este același Domn. Sunt diferite lucrări, dar este același Dumnezeu care lucrează toate în toți. Fiecăruia îi este dată manifestarea Duhului spre binele comun (...) Însă toate acestea le lucrează unul și același Duh, care împarte fiecăruia după cum vrea. Așa cum trupul este unul și are multe membre, iar toate membrele trupului, deși sunt multe, formează un singur trup, tot la fel și Cristos.» (12,4-7.11-12).

Trupul lui Cristos este unul cu multele membre. Pornind de la acest principiu, Sfântul Paul introduce mai întâi spiritualitatea unității. Dar este această spiritualitate suficientă pentru ca trupul să manifeste toată puterea oricărui dar al Duhului Sfânt? De aceea, după cum arată Sf. Paul, este necesar ca acest trup să fie animat de caritate (cap. 13). Caritatea este cea care dă viața adevărată fiecăruia dar al Duhului Sfânt. Caritatea este "spiritul viu și eficace al fiecăruia dar al Duhului Sfânt".

Iată, așadar, itinerarul pe care l-am urmat. Să-l recapitulăm. Pentru a vorbi despre spiritualitatea carității, mai întâi am lipit caritatea de identitatea însăși a persoanei care o trăiește. Caritatea nu este virtutea care ne face să realizăm daruri externe față de persoana noastră, dar este dăruirea de noi înșine, a însăși identității noastre, conform limitelor și potențialului propriei noastre ființe.

Dar – al doilea pasaj – dăruirea de noi înșine este autentică dacă dăruim ceea ce Domnul a vrut ca noi să fim. Dăruirea de noi înșine este de acest fel dacă este conformare la voința lui Dumnezeu față de noi, nu față de voința noastră. Și astfel am legat caritate de virtutea ascultării de Dumnezeu.

Tocmai pentru că virtutea carității ne introduce, prin intermediul ascultării, în planul lui Dumnezeu – al treilea pasaj – recunoaștem că nu o trăim singuri,

deoarece planul lui Dumnezeu implică întregul trup al lui Cristos și întreaga omenire. Trăind caritatea în trupul lui Cristos, ca trup al lui Cristos, descoperim celelalte conexiuni necesare care-i permit carității înseși să existe: caritatea necesită umilință și discernământ – ceea ce ne permite să recunoaștem dăruirea noastră și pe cea a altora, slujirea noastră, carisma noastră, situația noastră concretă; și, mai presus de toate, caritatea necesită comuniune,

pentru că fiecare dar este legat de ceilalți pentru a-i sluji și pentru a primi de la ei, astfel încât împreună să putem da roade și să edificăm trupul lui Cristos în caritate (*Ef 4,16*).

Caritate, identitate, ascultare, umilință, discernământ, comuniune: să cerem Fecioarei Maria să ne ajute să ne dăruim conform Duhului lui Cristos. Vă mulțumesc pentru atenție.

Don Francesco Brancaccio

București, 2 iunie 2018